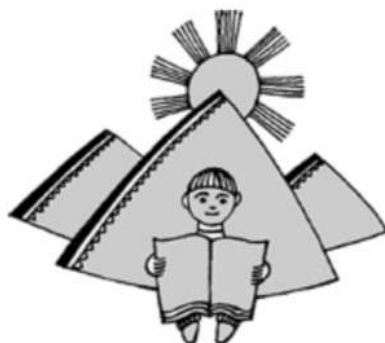

Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника

Гірська школа Українських Карпат

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЖУРНАЛ

№ **6-7**
2010-2011

Івано-Франківськ
2011

Гірська школа Українських Карпат № 6-7 – 2010-2011

**Засновник Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника**

Головний редактор:	Василь Хрущ
Заступник головного редактора:	Юрій Москаленко
Відповідальний секретар:	Інна Червінська
Редакційна колегія:	Богдан Грицуляк Борис Савчук Василь Грещук Беата Акім'якова (м.Левоче, Словаччина) Василь Грещук Василь Химинець (м.Ужгород) Вікторія Ларіонова Віктор Москалець Володимир Бондар (м. Київ) Дональд Девіс (м.Вашингтон, США) Дмитро Дзвінчук Зеновія Карпенко Зіновія Нагачевська Іван Бех (м. Київ) Іван Калуцький Іван Руснак (м.Чернівці) Ігор Цепенда Ірина Пальшкова (м.Одеса) Марія Чепіль (м.Дрогобич) Маріуш Гвозда (м.Люблін, Польща) Михайло Романюк Надія Бібік (м.Київ) Надія Луцан Неллі Лисенко Олексій Рега Олена Біда (м. Черкаси) Павло Федорук Петро Лосюк Петро Мазур (м.Хелм, Польща) Тетяна Завгородня Тетяна Бойчук Тетяна Котик Чад Бері (м.Береа, США) Шандор Палфі (м.Гойдубесермен, Угорщина)
Редакційна рада:	Василь Хрущ Юрій Москаленко Інна Червінська Йосип Гілецький Марія Оліяр Лілія Копчак

Адреса: "Гірська школа Українських Карпат", Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, вул. Шевченка, 59, м. Івано-Франківськ, Україна 76000. Тел. (03422) 3-15-74, 71-56-27, 50-10-46, fax (03422) 3-15-74. E-mail: mountainschool@pu.if.ua; <http://gs.frankivsk.org>.

Друкується за ухвалою вченої ради Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол № 5 від 27 листопада 2011 року.)

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого ЗМІ **серія KB № 18273-7073ПР від 05.09.2011 р.**

Сторінки журналу відкриті для дискусійних матеріалів, а тому їх зміст не завжди відображає погляди редакційної ради. При передруці матеріалів посилання на дане видання обов'язкове.

Никифоряк Любов. Кейс-проект управлінської діяльності гірської школи Українських Карпат	85
Бельмега Олена. Освітньо-виховне середовище Красноільської ЗОШ I-III ступенів.	91

Розділ III. Розвиток особистості в умовах гірського середовища

Здоров'язберігаючий потенціал гірського середовища

Бойчук Тетяна, Голубєва Марія. Використання фіторесурсів Карпат для реабілітації учнів гірських шкіл після травматичних уражень	97
Височан Леся. Шляхи формування здорового способу життя в учнів початкових класів.	101
Грицуляк Богдан, Грицуляк Володимир, Глодан Оксана. Хронічні хвороби піднебінних мигдаликів та аденоїди у дітей гірських та рівнинних районів Прикарпаття	104
Воробель Анісія. Моніторинг захворюваності на залізо-дефіцитну анемію серед учнів гірських шкіл Карпат за 2005-2007 роки	107
Михайлищук Василь. Про медико-педагогічну підготовку майбутніх учителів гірських шкіл	110
Король Володимир. Фізичне і психічне здоров'я населення в системі розвитку людського потенціалу	112
Савчук Борис, Шалко Назар. Роль громадських організацій Карпатського регіону у формуванні здорового способу життя засобами туризму (кінець XIX – поч. XXI століття).	115
Сливка Лариса. Проблема виховання здорового способу життя у творчій спадщині громадсько-освітніх діячів Західної України (1919-1939 рр.)	118

Духовний потенціал гірського середовища та ціннісні орієнтації підростаючого покоління

Бех Іван. Закони як ідейні опори духовного життя особистості	126
Горецька Ольга. Проблеми морально-релігійного виховання дітей горян у літературних творах жінок-педагогів Західної України кінця 19 – початку 20 століття	130
Довбенко Світлана. Діалогічна культура як чинник становлення особистості майбутнього педагога в полікультурному середовищі Українських Карпат	133
Мазур Петро, Фамула-Юрчак Аніта. Солідарність як соціальне вираження любові	137
Rochovská Ivana. Didaktické teórie konštruktivizmu a ich uplňovanie v predmete prírodoveda v primárnom vzdelávaní	140
Akimjaková Beáta, Krajčířiková Ľudmila. Didaktika náboženskej výchovy v primárnom vzdelávaní	142
Křížová Jana. Review of publication „Development of Scientific Literacy in Primary Education“ by Ivana Rochovská.	144
Махінов Віктор. Теоретичні засади женеvської лінгвістичної школи у формуванні європейського соціокультурного освітнього простору	145
Рега Олексій. Підготовка майбутніх учителів початкових класів до гуманно-особистісного виховання дітей	149
Русин Галина. Взаємодія сім'ї та школи у вихованні учнів молодшого шкільного віку	153
Червінська Інна. Формування ціннісних орієнтацій підростаючого покоління в умовах освітньо-виховного середовища гірської школи	157

Богдан Грицуляк,

доктор медичних наук, професор,
Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника

Bogdan Grytsuliak,

Doctor of Medicine, professor
the Precarpathian National University
named after Vasyl Stefanyk

Володимир Грицуляк,

кандидат медичних наук, доцент,
Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника

Volodymyr Grytsuliak,

Candidate of Medicine, senior lecturer of
Precarpathian National University
named after Vasyl Stefanyk

Оксана Глодан,

аспірант,
Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника

Oksana Glodan,

post-graduate student of
Precarpathian National University
named after Vasyl Stefanyk

УДК 616.322

**ХРОНІЧНІ ХВОРОБИ ПІДНЕБІННИХ МИГДАЛИКІВ ТА АДЕНОЇДИ У ДІТЕЙ
ГІРСЬКИХ ТА РІВНИННИХ РАЙОНІВ ПРИКАРПАТТЯ****CHRONICAL DISEASES OF AMYGDALES AND ADENOIDS AT CHILDREN OF
THE MOUNTAINOUS AND FLATLAND REGIONS OF PRECARPATHIA**

Children living in mountainous regions used to suffer from tonsillitis and adenoids more often, than those living in flatlands, however the climate factor is a cause of it.

In the flatland regions of Galych and Kalush this sickness rate is higher than in mountainous regions, what is related to the negative influence of the harmful substances emitted in atmosphere by located there industrial enterprises .

Key words: tonsillitis, adenoids, mountainous and flatland regions.

Постановка проблеми. Піднебінні мигдалики є важливими органами імунної системи, які розташовані на межі дихального і травного шляхів. Вони виконують велику роль в захисно-приспосувальних реакціях організму, беручи участь у формуванні клітинного та гуморального імунітету [1]. Але при тонзиліті, коли в лакунах (глибоких щілинах піднебінних мигдаликів) гніздиться велика кількість бактерій (насамперед бета-гемолітичного стрептококу типу А), вони втрачають захисну функцію і являють собою інфекційне вогнище, що викликає такі важкі ускладнення, такі, як ревматизм, нефрит і поліартрит [2, с. 5].

Як відомо, одним із провокуючих факторів розвитку захворювань піднебінних мигдаликів є переохолодження організму дитини або безпосереднє охолодження самих мигдаликів холодним повітрям, водою чи морозивом, що викликає гостру ангіну, яка при повторних випадках часто переходить у хронічний тонзиліт. Важливу роль у розвитку останнього відіграють каріозні зуби, парадонтоз, гайморит та інші хронічні запальні процеси. При

тонзиліті, який серед дітей зустрічаються в 12-15%, хворі скаржаться на біль у горлі, затруднене ковтання, кашель, головні болі [1].

Основний виклад матеріалу. Досить часто у дітей віком від 5 до 12 років спостерігаються аденоїди – патологічне розростання глоткового мигдалика. Важливим фактором у розвитку аденоїдів є знову ж таки несприятливі кліматичні умови, при яких часті катари верхніх дихальних шляхів негативно відбиваються на стані лімфоїдної тканини горла.

Аденоїди закривають хоани, тому значно утруднюють носове дихання, особливо під час сну. Хворі діти сплять неспокійно, часто прокидаються, скрикують, хроплять. Вранці встають втомлені, бліді. При аденоїдах у дітей може знижуватися слух, мова стає гугнявою, у них типовий вираз обличчя з напіввідкритим ротом. Діти скаржаться на часті головні болі, швидко втомлюються, на уроках не уважні, відстають у навчанні [4].

Враховуючи значення температурного фактора в розвитку хронічного тонзиліту та аденоїдів у дітей, нами вивчено цю захворюваність у гірських та рівнинних районах Прикарпаття, що відрізняються кліматичними умовами. Так, за даними Обласного аналітичного центру медичної статистики управління охорони здоров'я Івано-Франківської обласної державної адміністрації, ці захворювання суттєво відрізняються [3]. Зокрема, хронічні хвороби мигдаликів та аденоїди у дітей Верховинського району на протязі 1998-2007 років коливались від 38,2 до 32,54 на одну тисячу. Стабільно високим був рівень захворюваності дітей на дану патологію в Косівському районі. Статистичні дані свідчать про те, що він коливається від 46,6 у 1998 до 44,32 на тисячу дітей у 2007 році. Привертає до себе увагу висока захворюваність дітей на хронічні хвороби мигдаликів та аденоїди за цей період у Надвірнянському районі (від 36,0 до 74,80 на одну тисячу).

В рівнинних районах Прикарпаття з відносно кращими кліматичними умовами, зокрема Тисменицькому та Тлумацькому, показники хронічних захворювань піднебінних мигдаликів були, відносно до гірських районів, кращими і коливались від 30,0 до 34,6 у Тисменицькому та 3,8 до 39,71 на тисячу дітей у Тлумацькому районі.

Привертає до себе увагу факт стабільно високої захворюваності дітей віком до 14 років на дану патологію в рівнинному Галицькому районі (64,5 у 1998 році та 67,26 на одну тисячу у 2007 році), що може бути наслідком викидів у повітря шкідливих хімічних речовин Бурштинською тепловою електростанцією, які постійно подразнюють дихальні шляхи, сприяючи розвитку хронічних хвороб горла.

Високі показники загальної захворюваності дітей на хронічні хвороби мигдаликів та аденоїди виявлено у Калуському районі (62,6 у 1998 році та 52,21 у 2007 році), що може бути зумовлено викидами в атмосферу підприємств хімічної промисловості.

Щодо профілактики тонзилітів та аденоїдів, то вона полягає, насамперед, у попередженні ангін. Аби їм запобігти, необхідно усунути гнійні вогнища у носі, біляносових пазухах та санувати каріозні зуби.

Разом з тим, для підвищення опірності організму дитини до охолодження та інших несприятливих зовнішніх факторів необхідне загартовування, яке треба починати ще у ранньому дитячому віці (загартовування сонячними і повітряними ваннами та водними процедурами), поєднуючи їх з фізичними вправами, рухливими іграми та іншими фізичними навантаженнями. В приміщеннях дошкільних закладів і школі необхідно дотримуватись режиму провітрювання з метою очищення повітря від вуглекислого газу і забруднення мікробами.

Особливе значення в профілактиці захворювань має збалансоване харчування з достатньою кількістю білків і жирів тваринного походження, вуглеводів та вітамінів. Давати дітям морозиво і газовану воду на льоду до 5-річного віку не рекомендується, бо це може призвести до розвитку гострих захворювань горла, в тому числі ангіни, але з 2-річного віку їх треба поступово привчати пити холодну воду температурою від 12 до 20 °С, що підвищує опірність організму до охолодження.

Великого значення надається реалізації санітарними службами заходів щодо зниження промисловими підприємствами шкідливих викидів в атмосферу, бо хімічні речовини подразнюють слизову оболонку носогорла і викликають запальні процеси.

Висновки:

1. Загальна захворюваність дітей на тонзиліт та аденоїди у гірських районах в середньому є вищою в порівнянні з цим показником у дітей рівнинних районів, що можна пояснити різними кліматичними умовами.

2. Захворюваність дітей на тонзиліт та аденоїди у рівнинних районах, на території яких розміщені промислові підприємства із значними викидами в атмосферу шкідливих речовин, є вищою, ніж у дітей, що проживають у гірських районах, тому за станом докільня необхідний постійний санітарний нагляд.

3. З метою зниження захворюваності дітей на тонзиліт та аденоїди необхідна більш активна профілактика запальних процесів у порожнині носа, приносових пазух, а також санація каріозних зубів.

1. Зарицький Л.А. Хвороби вуха, горла, носа [для студ. мед. вищ. навч. закл.] / Л.А. Зарицький; [М-во охорони здоров'я]. – К.: Вища школа, 1974. – 334 с.
2. Мітін Ю.В., Шевчук Ю.В. Деякі аспекти анатомії і фізіології піднебінних мигдаликів в патогенезі хронічного тонзиліту / Ю.В. Мітін, Ю.В. Шевчук // Журн. вушних, носових і горлових хвороб. – 2001. – № 1. – С. 23-26.
3. Мітін Ю.В. Хвороби вуха, горла, носа [для студ. мед. вищ. навч. закл.] / Ю.В. Мітін; [М-во охорони здоров'я]. – К.: "Медицина", 2010. – 190 с.

4. Показники стану здоров'я населення та діяльності лікувально-профілактичних закладів області за 1998-2007 роки (статистичні матеріали) / Управління охорони здоров'я Івано-Франківської обласної державної адміністрація. Обласний інформаційно-адміністративний центр медичної статистики. – Івано-Франківськ, 2008. – 328 с.
5. Шевчук Ю.В. Електрофоретична рухливість лімфоцитів мигдаликів людини при хронічному тонзиліті / Ю.В. Шевчук // Фізіол. журн. – 2004. – Т. 50, № 2. – С. 101-104.

Корпус Обласної клінічної лікарні, в якому розміщене оториноларингологічне відділення

Консультативний огляд дитини оториноларингологом доц. Бачинським І.В.